

PARAGRAAF WEERSTANDSVERMOGEN EN RISICOBEBEERSING

In artikel 11 van het Besluit Begroting en Verantwoording staat dat de paragraaf betreffende het weerstandsvermogen en risicobeheersing minimaal de volgende onderdelen bevat:

- a. een inventarisatie van de weerstandscapaciteit;
- b. een inventarisatie van de risico's;
- c. het beleid betreffende de weerstandscapaciteit en de risico's.
- d. een kengetal voor de:
 - netto schuldquote;
 - netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen;
 - solvabiliteitsratio;
 - grondexploitatie;
 - structurele exploitatieruimte; en
 - belastingcapaciteit
- e. een beoordeling van de onderlinge verhouding tussen de kengetallen in relatie tot de financiële positie.

Volgens hetzelfde artikel bestaat het weerstandsvermogen uit de relatie tussen:

- de weerstandscapaciteit, zijnde de middelen en mogelijkheden waarover de gemeente beschikt of kan beschikken om niet begrote kosten te dekken;
- alle risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële positie.

INLEIDING

Het weerstandsvermogen is "het vermogen van de gemeente Grootegast om niet-structurele financiële risico's op te kunnen vangen teneinde haar taken te kunnen voortzetten zonder dat het beleid veranderd moet worden".

Dit weerstandsvermogen bestaat uit de relatie tussen enerzijds de weerstandscapaciteit, of de middelen waarover de gemeente beschikt en anderzijds de risico's waarvoor geen voorzieningen zijn getroffen of verzekeringen zijn afgesloten.

Voor de berekening van het weerstandsvermogen zijn verschillende methoden. Deze methoden zijn natuurlijk theorie. De mate waarin een gemeente dient te beschikken over een dergelijk vermogen hangt nauw samen met de opbouw en de betrouwbaarheid van de begroting. Naarmate de begroting, of het huishoudboekje meer betrouwbaar is zal het risico dat een beroep zal worden gedaan op het weerstandsvermogen afnemen. Het is aan de gemeente zelf te bepalen wat een passende omvang van het weerstandsvermogen is.

Hoewel deze paragraaf altijd conform de vereisten van het BBV is opgesteld achten wij een nadere kwantificering van de risico's noodzakelijk. Door aandacht te besteden aan de mogelijke impact per risico en aan te geven op welke wijze de risico's worden beheerst krijgt de gemeenteraad goed zicht op het risicomanagement.

RISICO'S EN VOORZIENINGEN

De noodzakelijke omvang van het weerstandsvermogen is afhankelijk van risico's en de mate waarin voor die risico's voorzieningen beschikbaar zijn.

Risico's waarvoor geen voorzieningen beschikbaar zijn komen, zoals in iedere organisatie, ook in deze gemeente voor.

Risico's van structurele aard en op langere termijn kunnen nooit worden gedekt uit incidentele beschikbare middelen zoals reserves. Zodra zich structurele risico's voordoen zullen zij, na eventueel eenmalige dekking via reserves in het aanloopjaar, moeten worden vertaald naar de meerjarenbegroting.

In 2015 is de nota reserves en voorzieningen geactualiseerd en door de raad vastgesteld. Dit gebeurt eens in de vier jaar.

Volgens artikel 44 van het BBV worden voorzieningen gevormd wegens:

- verplichtingen en verliezen waarvan de omvang op de balansdatum onzeker is, doch redelijkerwijs is in te schatten;
- op de balansdatum bestaande risico's ter zake van bepaalde te verwachten verplichtingen of verliezen waarvan de omvang redelijkerwijs is in te schatten;
- kosten die in een volgend begrotingsjaar zullen worden gemaakt, mits het maken van die kosten zijn oorsprong mede vindt in het begrotingsjaar en de voorziening strekt tot gelijkmatige verdeling van lasten over een aantal begrotingsjaren. Tot de voorzieningen worden ook gerekend van derden verkregen middelen die specifiek besteed moeten worden.

VRIJE RESERVES, ONBENUTTE BELASTINGCAPACITEIT, STILLE RESERVES EN POST ONVOORZIEN

Het weerstandsvermogen bestaat uit de vrij in te zetten reserves en de onbenutte belastingcapaciteit.

Vrije reserves

Over het algemeen zijn de (bestemmings)reserves van Grootegast niet vrij besteedbaar. Voor de algemene reserve en de algemene reservebuffer geldt dat de rente over het saldo per 1 januari wordt toegevoegd aan de exploitatie. De rente over de algemene reservebuffer wordt vervolgens toegevoegd aan de functie onvoorziene uitgaven incidenteel en wordt gebruikt als dekkingsmiddel voor incidentele uitgaven. De algemene reserve kan worden ingezet ter dekking van eenmalige uitgaven, maar dient ook voor het opvangen van nadelige rekeningssaldi. Dit bijeen maakt dat de algemene reserve niet kan worden meegeteld voor het weerstandsvermogen. Voor de meeste andere grote bestemmingsreserves geldt hetzelfde.

Begrotingspositie 2018

| | |
|------------------------|---------------------|
| Begrotingssaldo | € 35.675 (voordeel) |
| Onvoorzien structureel | € 24.456 |
| Onvoorzien incidenteel | € 23.431 |

Algemene reservebuffer

De algemene reserve en de algemene reservebuffer maken onderdeel uit van het eigen vermogen van de gemeente. De omvang is bepalend voor de mate waarin wij in staat zijn om onvoorziene tegenvallers op te vangen en geeft ons de tijd om noodzakelijke aanpassingen te treffen. Bij een batig rekeningssaldo wordt bij de vaststelling aan de gemeenteraad een voorstel gedaan over de aanwending. Nadelige rekeningssaldi worden altijd ten laste van de algemene reserve gebracht.

Met de vaststelling van de nota "reserves en voorzieningen" heeft de raad bepaald, dat een ondergrens aan de algemene reservebuffer van 5% van het jaarbudget moet worden aangehouden. De omzet voor 2018 is ruim € 30 miljoen. Dit betekent, dat de buffer minimaal € 1,5 miljoen moet zijn. Per ultimo 2015 bedraagt deze € 1,5 miljoen. Daarmee zit de buffer net op de norm van de ondergrens van 5%.

Onbenutte belastingcapaciteit

Bij de onbenutte belastingcapaciteit kan gedacht worden aan de drie belangrijkste eigen inkomsten van de gemeente, te weten de onroerende-zaakbelastingen, de reinigingsrechten (afvalstoffenheffing) en de rioolheffing, voor zover deze niet reeds "maximaal" kostendekkend zijn.

Het Rijk gebruikt voor het zogenaamde artikel-12 beleid minimumnormen voor de OZB, afvalstoffenheffing/reinigingsrechten en de rioolheffing. Deze normen worden door veel gemeenten gebruikt als leidraad om de belastingcapaciteit te berekenen.

Wanneer het berekende gemiddelde OZB-tarief voor de gemeente lager is dan het percentage voor toelating tot artikel 12 is er in principe sprake van onbenutte belastingcapaciteit, immers een verhoging van het OZB-percentage zal eerst nodig zijn alvorens men in aanmerking kan komen voor een aanvullende uitkering. In onderstaande tabel is bij benadering aangegeven welke opbrengst deze verhoging genereert. Hierbij is ervoor gekozen het verschil in percentage te vermenigvuldigen met de WOZ-waarde van de woningen + de WOZ-waarde van de niet-woningen. Bij een daadwerkelijke aanvraag zal een meer nauwkeurige berekening aan de orde zijn. Het percentage voor toelating tot artikel 12 bedraagt 0,1889% (20% hoger dan het landelijk gewogen percentage van de gecorrigeerde Woz-waarde, deze bedraagt 0,1489%) voor het jaar 2016.

Onbenutte belastingcapaciteit t.o.v. "artikel-12 norm"

| | |
|--|---------|
| OZB-percentagte van de WOZ-waarde voor toelating art. 12 | 0,1889% |
| Werkelijk gewogen % WOZ-waarde gemeente | 0,1489% |
| Verschil | 0,040% |
| Onbenutte belastingcapaciteit | 480.160 |

RISICO'S

De voornaamste risico's die de gemeente Grootegast loopt worden hierna gegeven. Een aantal daarvan is geheel of gedeeltelijke afgedekt door reserves.

- **Gewaarborgde geldleningen**
De door de gemeente gewaarborgde geldleningen bedragen op 1-1-2018 een totaalbedrag van ruim € 23 miljoen. Deze waarborgen zijn in te delen in een aantal categorieën:

Garanties geldleningen woningbouwcorporaties

De gemeente staat garant voor tijdige betaling van rente en aflossing van leningen van woningbouwcorporaties afgesloten in het kader van de woningwet. Een aantal van deze risico's is overgenomen door de Stichting Waarborgfonds.

Stichting Biblionet Groningen

De gemeente staat garant voor een door Biblionet aangetrokken lening ter realisatie van een bibliotheek in het Centrumplan van Grootegast. Aan de hand van de jaarlijks te overleggen jaarrekening wordt inzicht verkregen over de financiële positie van de stichting.

Garantie nieuwbouw Het Hooge Heem

De gemeente staat garant voor een bedrag van € 13,1 miljoen voor deze nieuwbouw waarbij er vanuit is gegaan dat het risico van aanspraak op garantstelling is gering is, omdat het Hooge Heem de afgesloten geldlening lineair aflost (max 30 jaar). Verwacht wordt dat mede daarom de garantstelling na tien jaar kan worden overgedragen aan het Waarborgfonds voor de zorg.

Overige garanties

Voor een aantal (maatschappelijke) instellingen en derden staat de gemeente garant voor aangegane geldleningen (per 1-1-2018).

| Risico | Bedrag of bandbreedte | Risicoprofiel |
|---|-----------------------|---------------|
| Garanties geldlening woningbouwcorporaties | 0-9.762.681 | -/- |
| Stichting Biblionet Groningen | 0-1.199.424 | -/- |
| Garantstelling Het Hooge Heem | 0-12.311.762 | -/- |
| Overige garanties | 0-16.430 | -/- |

- Jaarlijks worden de grondexploitatieberekeningen geactualiseerd. De uitgifte van bouw kavels is wat toegenomen; het perspectief van de grondexploitaties ziet er gunstig uit. Wij verwachten niet, dat er verliezen ontstaan. Bij de jaarlijkse actualisatie worden ook worst-case scenario's berekend. Indien de eindwaardeberekeningen tien jaar worden doorgeschoven laten de plannen nog steeds positieve eindwaardes zien. Daarnaast is er nog een bestemmingsreserve "bestemmingsplannen en projecten" die verliezen in de grondexploitatie moet opvangen. De stand van deze reserve is per 31-12-2016 € 100.000. Vanaf 1-1-2016 heeft de gemeente te maken met de vennootschapsbelastingplicht. Dit heeft effect op de resultaten van de grondexploitaties vanaf de jaarrekening 2016 (de vennootschapsbelasting telt mee als last).

| Risico | Bedrag of bandbreedte | Risicoprofiel |
|-------------------------------|-----------------------|---------------|
| Resultaten bestemmingsplannen | p.m. | - |

- In de grondexploitatieberekening wordt voor vergoeding van eigen administratie-, uitvoering- en toezichtkosten 10% gerekend over de kosten van bouw- en woonrijpmaken en over de externe plankosten. Voor externe plankosten wordt een percentage gehanteerd van 10% van de kosten bouw- en woonrijpmaken. Wanneer de vraag naar nieuwbouwwoningen achterblijft, heeft dit ook gevolgen voor de exploitatie van bestemmingsplannen. De volledige doorberekening van de gemaakte kosten kan in het gedrang komen waardoor de rest uit het reguliere exploitatie moeten worden gedekt. Ook in dit geval is de reserve bestemmingsplannen en projecten een eerste buffer. In 2018 wordt € 38.500 aan de bestemmingsplannen toegerekend.

| Risico | Bedrag of bandbreedte | Risicoprofiel |
|--|-----------------------|---------------|
| Interne verrekeningen bestemmingsplannen | 0-38.500 | - |

- Er wordt de komende jaren géén verdere afwaarderingen van de boekwaarden van de huidige plannen verwacht.

| Risico | Bedrag of bandbreedte | Risicoprofiel |
|-----------------------|-----------------------|---------------|
| Afboeken grondpositie | p.m. | - |

- De investeringsbijdrage in de in 2008 opgeleverde binnensportaccommodatie in Opende dient overeenkomstig de wens van de raad gedekt te worden uit de grondexploitatieopbrengsten (bestemmingsplan Drachtsterweg). In 2012 tot en met 2016 is in totaal € 1.650.000 winstgenomen. Deze winst is toegevoegd aan de reserve bestemmingsplannen en projecten (zie *reserve bestemmingsplannen en projecten*) en vervolgens ingezet ter dekking van (een deel van) de boekwaarde van de investeringsbijdrage in de binnensportaccommodatie Opende, waardoor per ultimo 2017 nog een verwachte boekwaarde op de investeringsbijdrage resteert van € 192.719. De kapitaallasten van deze investeringsbijdrage dienen zolang de bijdrage nog op de balans van de gemeente staat gedekt te worden uit de begroting. De provincie Groningen (als toezichthouder) heeft te kennen gegeven deze lasten als structureel te zien. Vanaf begrotingsjaar 2015 is de kapitaallast in het huishoudboekje verwerkt. Verwacht wordt, dat uiterlijk 2018 uit dit plan voldoende winst kan worden gegenereerd om de restant boekwaarde (zoals eerder genoemd) te kunnen dekken.

| Risico | Bedrag of bandbreedte | Risicoprofiel |
|---|-----------------------|---------------|
| Investeringsbijdrage binnensportaccommodatie Opende | 192.719 | - |

- In 2009 zijn 12 van de 24 appartementen in het Centrumplan aangekocht. Hiermee is de gemeente deels risicodragend geworden in dit project. Daarnaast is 600 m² bedrijfsvloeroppervlakte (bvo) gekocht. Inmiddels zijn 4 appartementen verkocht, de overige 8 worden verhuurd. In 2014 is de vestiging van de Bundelshop in het centrumplan gerealiseerd, met name als doel de leegstaande bedrijfsruimtes van de Nije Gast onder de aandacht te brengen. De unit naast de bibliotheek is in 2017 verkocht aan Assurantiekantoor Hoeksema (RegioBank) uit Doezum. De netto exploitatielasten (saldo) zijn structureel opgenomen in de begroting. De boekwaarde van de BVO en de 8 appartementen in het Centrumplan staan op de balans per 31-12-2017; de 8 appartementen voor € 1.637.692, de BVO voor € 395.000.

| Risico | Bedrag of bandbreedte | Risicoprofiel |
|--|-----------------------|---------------|
| Netto (exploitatie)lasten appartementen en BVO | 40.224 | + |

- Enkele gemeenschappelijke regelingen waarbij risico's worden gelopen zijn de Afvalverwijdering Regio Centraal Groningen, de Milieustraat "De Tweemat", Veiligheidsregio, PG&Z, ODG en het werkvoorzieningschap Novatec. Tegenvallers in de exploitatie van deze gemeenschappelijke regelingen kunnen al snel leiden tot fors hogere tarieven cq. bijdragen

van de deelnemers.

| Risico | Bedrag of bandbreedte | Risicoprofiel |
|----------------------------|-----------------------|---------------|
| Aanvullende bijdragen GR's | p.m. | + |

- Als gevolg van de Wet bundeling van uitkeringen inkomensvoorziening aan gemeenten zijn de uitkeringen WWB, IOAW, IOAZ, het Bbz 2004 en de WWIK niet alleen gebundeld, maar wordt dit ook door middel van budgetfinanciering bekostigd. Hierbij lopen de gemeenten een financieel risico. Het budget is vrij aan te wenden. Het wordt jaarlijks berekend op basis van historische gegevens, zoals het aantal bijstandsontvangers (jaar t-2). Bij tekorten kan onder voorwaarden in aanmerking worden gekomen voor een vangnetregeling.

| Risico | Bedrag of bandbreedte | Risicoprofiel |
|-----------------------------|-----------------------|---------------|
| Tekort gebundelde uitkering | p.m. | + |

- De gemeenteraad heeft bij behandeling van de Kadernota 2015 (raad 30 juni 2015) besloten om een reserve sociaal domein in te stellen. Met een ondergrens van € 100.000 en een bovengrens van € 200.000. Bij de vaststelling van de jaarstukken 2016 is besloten deze ondergrens te stellen op 10% van de ontvangen integratie-uitkering sociaal domein (niveau 2016), zijnde € 737.000.

| Risico | Bedrag of bandbreedte | Risicoprofiel |
|--|-----------------------|---------------|
| Decentralisatie van taken sociaal domein | p.m. | +/- |

- Met de inwerkingtreding van de Wet Werk en Bijstand (WWB) zijn de gemeenten ook verantwoordelijk voor de vorderingen op de uitkeringsgerechtigden. In de jaarrekening 2016 zijn de vorderingen opgenomen voor een bedrag van € 517.229 (inclusief BBZ kredietverstrekkingen). Hierop is een voorziening voor oninbaarheid ad. € 150.975 in mindering gebracht. De uitgangspunten van het bepalen van deze voorziening zijn gelijk gebleven aan voorgaande jaren. De inbaarheid is per individuele vordering bepaald. Actief debiteurenbeheer is van groot belang.

| Risico | Bedrag of bandbreedte | Risicoprofiel |
|---------------------------------------|-----------------------|---------------|
| Vorderingen op uitkeringsgerechtigden | 0-167.106 | -/- |

- In 2013 is besloten deel te nemen in de stichting Stimuleringsfonds Volkshuisvesting (SVn) met zowel starters- als duurzaamheidsleningen. Van beide regelingen wordt goed gebruik gemaakt. Over de door de stichting uitgezette leningen loopt de gemeente een beperkt risico, dat bij de startersleningen nog eens wordt beperkt door de vestiging van een 2^e hypotheek. De saldo's van de uitstaande leningen van beide vormen is in de balans opgenomen onder "overige langlopende leningen". De gelden in depot bij SVn zijn verwerkt bij "kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen".

| Risico | Bedrag of bandbreedte | Risicoprofiel |
|------------------------------------|-----------------------|---------------|
| Starters- en duurzaamheidsleningen | p.m. | +/- |

- Niet voldoen aan de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) die per 25 mei 2018 van toepassing is. De AVG zorgt onder meer voor een versterking en uitbreiding van de privacyrechten van burgers en legt meer verantwoordelijkheden bij organisaties neer. De toezichthouder krijgt de bevoegdheid om boetes tot 20 miljoen euro op te leggen bij het niet voldoen aan de AVG. Naast procedurele maatregelen, voldoen aan registratieverplichtingen etc. is het vooral van belang dat de medewerkers zich bewust zijn van de risico's en een duidelijk handelingsperspectief geboden wordt. Sinds 1 januari 2016 geldt de meldplicht datalekken. Deze meldplicht houdt in dat organisaties binnen 72 uur een melding moeten doen bij de Autoriteit Persoonsgegevens zodra zij een datalek hebben. Soms moeten zij het datalek ook melden aan de betrokkenen. Het grootste risico is dat de Functionaris Gegevensbescherming niet op de hoogte wordt gesteld van een

vermeend datalek door de onbekendheid met de meldplicht datalekken door management en medewerkers. De boetes kunnen oplopen tot € 820.000 per incident bij het niet (tijdig) melden. Het zorgvuldig omgaan met de gegevens van burgers en bedrijven is voor gemeenten van groot belang. Uitval van computer- of telecommunicatiesystemen, het in ongerede raken van gegevensbestanden of het door onbevoegden kennis nemen dan wel manipuleren van bepaalde gegevens kan ernstige gevolgen hebben voor de continuïteit van de bedrijfsvoering en dienstverlening. Om deze risico's te beperken en datalekken te voorkomen moeten gemeenten voldoen aan de technische en organisatorische maatregelen die in de Baseline Informatiebeveiliging Gemeenten (BIG) zijn opgenomen. Het risico zit vooral in het feit dat informatiebeveiliging een integraal onderdeel moet gaan uitmaken van onze bedrijfsvoering en dienstverlening. De verantwoordelijkheid ligt in de lijn en niet bij het ICT bureau of de beveiligingsfunctionaris

| Risico | Bedrag of bandbreedte | Risicoprofiel |
|--|-----------------------|---------------|
| Informatiebeveiliging en gegevensbescherming | p.m. | +/- |

RISICOPROFIEL

Om financiële tegenvallers kunnen opvangen heeft de gemeente een buffer nodig, het weerstandsvermogen. Artikel 11 van het BBV geeft aan dat het weerstandsvermogen de relatie is tussen weerstandscapaciteit en risico's.

Het risicoprofiel van de gemeente Grootegast is moeilijk in een bedrag uit te drukken, laat staan het beoordelen of het weerstandsvermogen toereikend is om de geïnventariseerde risico's op te vangen. In de volgende tabel zijn bovenstaande risico's ingedeeld in risicoklassen.

| Omschrijving | Indeling in risicoklasse | | | | |
|---|--------------------------|--------|--------|---------|------|
| | -/- | - | +/- | + | +/+ |
| 1 Garanties geldlening woningbouwcorporaties | | | | | |
| 2 Garantie stichting Biblionet Groningen | | | | | |
| 3 Garanstelling Het Hooge Heem | | | | | |
| 4 Overige garanties | | | | | |
| 5 Resultaten bestemmingsplannen | | | | | |
| 6 Interne verrekeningen bestemmingsplannen | | | | | |
| 7 Afboeken grondpositie | | | | | |
| 8 Kapitaallasten investeringsbijdrage | | | | | |
| 9 Netto exploitatielasten appartementen en BVO | | | | | |
| 10 Aanvullende bijdragen GR's | | | | | |
| 11 Tekort gebundelde uitkering | | | | | |
| 12 Decentralisatie van taken | | | | | |
| 13 Vorderingen op uitkeringsgerechtigden | | | | | |
| 14 Starters- en duurzaamheidsleningen | | | | | |
| 15 Informatiebeveiliging en gegevensbescherming | | | | | |
| Totaal aantal | 5 | 4 | 3 | 3 | 0 |
| Totaal procentueel | 33,33% | 26,67% | 20,00% | 20,00% | 0% |
| Cumulatief | 33,33% | 60,00% | 80,00% | 100,00% | 100% |

- +/+ = hoog risico**
- + = meer dan gemiddeld risico**
- +/- = gemiddeld risico**
- = minder dan gemiddeld risico**
- /- = laag risico**

Op basis van ervaringscijfers en benchmarkgegevens is als uitgangspunt voor de berekening van het benodigde weerstandsvermogen een tabel gehanteerd. De minimum en maximum bandbreedtes zijn bepaald op hetgeen provinciale toezichthouders hanteren op benchmarkgegevens.

| Risico-profiel (bedrag per inwoner) | Bandbreedte | |
|--|-------------|---------|
| | Minimum | Maximum |
| Hoog risico | € 400 | € 500 |
| Meer dan gemiddeld risico | € 300 | € 400 |
| Gemiddeld risico | € 200 | € 300 |
| Minder dan gemiddeld risico | € 100 | € 200 |
| Laag risico | - | € 100 |

Het risicoprofiel van de gemeente Grootegast wordt bepaald door de risicoklasse waarbinnen 50% of meer van de risico's minimaal aan voldoen. In dit geval valt de 50% in de categorie: minder dan gemiddeld risico en dient de gemeente uit te gaan van een weerstandsvermogen dat ligt tussen de € 100 en € 200 per inwoner. Dit komt neer op een weerstandsvermogen tussen de € 1,2 en € 2,4 mln. Eerder in deze paragraaf werd de vastgestelde ondergrens van de algemene reserve buffer genoemd (5% van de omzet). Uit deze berekening bleek dat de hoogte van de buffer toereikend was.

De laatste cijfers ontleend aan het risicoprofiel (1,2-2,4 mln.) geven aan dat de weerstandscapaciteit (buffer + onbenutte belastingcapaciteit) binnen de grenzen van deze range zit.

FINANCIËLE KENGETALLEN

Een nieuw onderdeel van de Paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing is de toevoeging van een aantal financiële kengetallen. Op basis van de financiële kengetallen is het mogelijk een inzicht te geven in de financiële positie van de gemeente. De kengetallen zijn voorgeschreven door het ministerie en beogen de gemeenteraad inzicht te geven in de financiële gesteldheid van de gemeente en om gemeenten onderling beter vergelijkbaar te maken. In de bijlage van deze programmabegroting worden de financiële kengetallen van de Westerkwartiergemeenten naast elkaar gezet.

In onderstaand plaatje wordt aangegeven wat de kengetallen inhouden en wordt aangegeven hoe het cijfer beoordeeld moet worden:



De kengetallen van de gemeente Grootegast en de door de VNG gestelde normen ten aanzien van de kengetallen zijn de volgende:

| | Omschrijving | Normen VNG (%) | | | Indicatoren Grootegast (%) | | | | | |
|----|---|------------------|---------|--------------------|----------------------------|---------------|---------------|---------------|---------------|---------------|
| | | "Vol- doende" | "Matig" | "Onvol- doende" | Rek. 2016 | Begr. 2017 | Begr. 2018 | Begr. 2019 | Begr. 2020 | Begr. 2021 |
| 1a | Netto-schuldquote | <90 | 90><130 | >130 | 111,9% | 102,0% | 103,7% | 104,7% | 101,7% | 98,3% |
| 1b | Netto-schuldquote, gecorr. voor alle verstrekte leningen | <90 | 90><130 | >130 | 107,1% | 102,0% | 103,7% | 104,7% | 101,7% | 98,3% |
| 2 | Solvabiliteitsratio | >50 | 20<>50 | <20 | 10,1% | 7,7% | 9,4% | 9,6% | 9,9% | 10,1% |
| 3 | Grondexploitatie | <20 | 20-35 | >35 | 18,9% | 16,4% | 15,1% | 15,6% | 15,5% | 15,5% |
| 4 | Structurele exploitatieruimte | >0 | 0 | <0 | 7,1% | -0,8% | 0,8% | 0,3% | 0,5% | 0,7% |
| 5 | Woonlasten t.o.v. landelijke gemiddelde | <95 | 95><105 | >105 | 109,2% | 103,9% | 106,1% | 106,1% | 106,1% | 106,1% |

1 Netto-schuldquote

Het kengetal "Netto schuldquote", ook wel bekend als de netto-schuld als aandeel van de inkomsten geeft aan of een gemeente investeringsruimte heeft of juist op zijn tellen moet passen. Daarnaast zegt het kengetal ook wat over de flexibiliteit van de begroting. Hoe hoger de schuld is, hoe meer vaste lasten er zijn in de vorm van rente en aflossing, waardoor een begroting minder flexibel wordt. Voor de berekening wordt de netto-schuld gedeeld door het totaal van de inkomsten binnen de exploitatie.

Gelet op de door de gezamenlijke toezichthouders gestelde normen kan de netto-schuldquote als onvoldoende worden beschouwd. Wel is er een licht positieve tendens ten opzichte van voorgaande jaren. Bij de beoordeling kunnen kanttekeningen worden geplaatst. De rente en aflossing van de schulden worden gedekt binnen het gemeentelijke "huishoudboekje". Daarnaast worden schulden getoetst door de provincie via de kasgeldnorm en de rente-risiconorm (zie paragraaf financiering) waardoor grote rente- en aflossingsrisico's worden afgedekt. Tenslotte is een kanttekeningen dat gemeenten aangetrokken leningen doorlenen of inzetten ter voorfinanciering in grondexploitaties. Deze inzet "vertroebelt" mogelijk een reëel kengetal.

2 Solvabiliteitsratio

De Solvabiliteitsratio geeft de mate aan waarmee gemeentelijke bezittingen zijn betaald met eigen middelen in plaats van geleend geld. Anders gezegd: het aandeel van het eigen vermogen ten opzichte van het totaal vermogen.

De solvabiliteitsratio in Grootegast is lager dan 30% wat als onvoldoende wordt bestempeld gelet op de normen. Het eigen vermogen als aandeel van het totale vermogen is zeer laag. Dit is een direct gevolg van de inzet van de Algemene Reserve ten behoeve van investeringsbijdragen in MFA's, afboeking grondexploitatie, negatieve rekeningsaldi en overige uitgaven.

3. Grondexploitatie

Het kengetal Grondexploitatie geeft aan hoe groot de grondpositie (boekwaarde van de gronden) is ten opzichte van de jaarlijkse baten. Wanneer een gemeente grond tegen de veel lagere prijs van landbouwgrond heeft aangekocht, loopt ze veel minder risico dan wanneer er dure grond is aangekocht. De ratio wordt berekend door de boekwaarde van in exploitatie genomen gronden en nog niet in exploitatie genomen gronden te delen door de totale baten in de begroting vóór bestemming.

Een norm bepalen voor dit kengetal is lastig. De boekwaarde over de grond in bezit zegt nog niets over de relatie tussen vraag en aanbod van woningbouw dan wel m² bedrijventerrein. Het is van belang wat de te verwachten marktvraag zal zijn. Dit vergt meer onderzoek dan naar voren komt uit het berekende kengetal. De boekwaarde geeft wel weer of een gemeente veel van haar middelen heeft gestopt in grondexploitaties. De investeringen dienen nog terugverdiend te worden. Het is dus lastig te zeggen of een ratio van 15% als goed of minder goed kan worden beschouwd.

4. Structurele exploitatieruimte

Het kengetal Structurele exploitatieruimte geeft aan hoe groot de structurele vrije ruimte binnen de begroting is. Daarvoor berekenen we de structurele lasten verminderd met de incidentele lasten en delen de uitkomst door de totale baten uit de begroting vóór bestemming. Het daarmee verkregen ratiogetal geeft aan of de gemeente in staat is structurele tegenvallers op te vangen, dan wel of er ruimte is voor nieuw beleid.

Eenzijds is de structurele exploitatieruimte voor Grootegast voldoende, maar de ruimte is beperkt voor structureel nieuw beleid of het opvangen van structurele tegenvallers. Anderzijds is de waarde het gevolg van een consistent begrotingsbeleid. Het aanhouden van structurele buffers is niet gebruikelijk in deze gemeente. Bij nieuw beleid zal er elders ruimte binnen de begroting gevonden moeten worden. Enige ruimte is aanwezig, maar met de huidige begrotingsuitgangspunten zal het kengetal op hetzelfde niveau blijven.

5. Woonlasten meerpersoonshuishouden

De OZB is voor gemeenten de belangrijkste eigen belastinginkomst. Het kengetal Woonlasten wordt berekend aan de hand van het gemiddeld OZB-tarief. Een hoog gemiddeld OZB-tarief ten opzichte van het landelijk gemiddelde geeft aan in hoeverre de gemeente al gebruik heeft moeten maken van deze optie en dus ook beperkt is in het verkrijgen van eventueel extra inkomsten uit deze belasting. Ook de riool- en afvalstoffenheffing spelen een rol bij het bepalen van de woonlasten. Het kengetal wordt gedefinieerd als de ratio tussen de totale woonlasten voor een gemiddeld gezin in het begrotingsjaar en de landelijk gemiddelde woonlasten in het jaar voorafgaand aan het begrotingsjaar.